

28.01.2019 284 /37К/20-40-13-02-11

Індивідуальна податкова консультація

Головне управління ДФС у Харківській області, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами та доповненнями (далі - ПКУ), розглянуло Ваш запит на отримання індивідуальної податкової консультації щодо деяких питань визначення доходу, отриманого в іноземній валюті, фізичною особою – підприємцем (далі - ФОП), платником єдиного податку третьої групи, що не є платником податку на додану вартість, з урахуванням фактично викладених обставин, в межах компетенції повідомляє наступне.

Відповідно до ст. 192 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 № 435, із змінами та доповненнями, законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є грошова одиниця України – гривня.

Постановою Національного банку України від 12.11.2003 № 492, із змінами та доповненнями, затверджена Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах (далі – Інструкція № 492), яка регулює правовідносини, що виникають під час відкриття банками поточних і вкладних (депозитних) рахунків у національній та іноземних валютах суб'єктами господарювання, фізичним особам, іноземним представництвам, нерезидентам – інвесторам, ініціативній групі з проведення всеукраїнського референдуму.

Поточний рахунок в іноземній валюті відкривається суб'єкту господарювання для зберігання грошей і проведення розрахунків у межах законодавства України в безготівковій та готівковій іноземній валюті, для здійснення поточних операцій, визначених законодавством України.

Відповідно до пп. 1 п. 292.1 ст. 292 ПКУ доходом платника єдиного податку для ФОП є дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ст. 292 ПКУ.

Дохід, виражений в іноземній валюті, перераховується у гривнях за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на дату отримання такого доходу (п. 292.5 ст. 292 ПКУ).

Датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг) (п. 292.6 ст. 292 ПКУ).

Разом з цим п. 1 постанови Правління Національного банку України від 13.12.2018 № 138 «Про запровадження обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті та встановлення розміру обов'язкового продажу таких надходжень» (далі - Постанова № 138) на період з 14.12.2018 та діє до дня введення в дію Закону України «Про валюту і валютні операції» встановлено вимогу щодо обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходжень в іноземній валюті із-за кордону, зокрема на користь ФОП.

Надходження в іноземній валюті, зазначені в абзаці першому п. 1 Постанови № 138, підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України уповноваженим банкам та/або Національному банку України у розмірі 50 відсотків. Решта надходжень в іноземній валюті залишається в розпорядженні резидентів та нерезидентів і використовується ними відповідно до правил валютного регулювання.

Уповноважений банк зобов'язаний попередньо зараховувати надходження в іноземній валюті, на які згідно з п. 1 Постанови № 138 поширюється вимога щодо обов'язкового продажу, на окремий аналітичний рахунок балансового рахунку 2603 «Розподільчі рахунки суб'єктів господарювання» групи 260 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання» розділу 26 «Кошти клієнтів банку» класу 2 «Операції з клієнтами» Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 11.09.2017 № 89 (зі змінами) (далі - розподільчий рахунок) (п. 4 Постанови № 138).

Пунктом 5 Постанови № 138 визначено, що уповноважений банк зобов'язаний здійснити обов'язковий продаж надходжень в іноземній валюті відповідно до вимог Постанови № 138:

- 1) без доручення клієнта;
- 2) виключно наступного робочого дня після дня зарахування таких надходжень на розподільчий рахунок.

Довідково повідомляємо, що до 13.12.2018 (включно) діяла постанова Правління Національного банку України від 12.06.2018 № 65 «Про запровадження обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті та встановлення розміру обов'язкового продажу таких надходжень».

Згідно з вимогами п. 5.3 глави 5 Інструкції № 492 на поточні рахунки в іноземній валюті зараховуються кошти, зокрема перераховані з-за кордону нерезидентами за зовнішньоекономічними контрактами (договорами, угодами) через розподільчі рахунки.

Зарахування коштів на поточний рахунок в іноземній валюті фізичної особи - резидента, яка є підприємцем, та використання коштів з цього рахунку здійснюються за режимом поточного рахунку в іноземній валюті юридичних осіб - резидентів (п. 5.6 глави 5 Інструкції № 492).

Враховуючи те, що розподільчі рахунки використовуються банківськими установами при перерахуванні певних видів доходів в іноземній валюті на поточні рахунки клієнтів як транзитні, то до складу доходу платника єдиного податку включається сума коштів, яка надійшла на поточний рахунок в гривнях від обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України. Валютні кошти перераховуються у гривні за офіційним курсом Національного банку України на дату надходження їх на валютний рахунок ФОП.

Позитивна різниця, яка виникає при перерахунку операцій, виражених в іноземній валюті, не є доходом фізичної особи - підприємця - платника єдиного податку.

Таким чином, до доходу платника єдиного податку третьої групи – ФОП при надходженні валютної виручки включається:

сума, що надійшла на поточний рахунок платника у гривнях після обов'язкового продажу 50 відсотків валютної виручки банком на дату зарахування грошей у гривнях;

залишок (50 відсотків) виручки в іноземній валюті, який не підлягає обов'язковому обміну в гривнях за офіційним курсом Національного банку України, що діяв на дату надходження грошей на валютний рахунок.

Відповідно до пп. 296.1.1 п. 296.1 ст. 296 ПКУ платники єдиного податку першої і другої груп та платники єдиного податку третьої групи (ФОП), які не є платниками податку на додану вартість, ведуть Книгу обліку доходів (далі - Книга) шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів.

Порядок ведення Книги, затверджений наказом Міністерства фінансів України 19.06.2015 № 579 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 07.07.2015 за № 800/27245, із змінами та доповненнями (далі - Порядок № 579).

Відповідно до вимог Порядку № 579 ФОП платники єдиного податку першої - третьої груп відображають фактично отриману суму доходу та фактично понесених витрат від провадження діяльності.

Пунктом 5 Порядку № 579 визначено, що записи у Книзі виконуються за підсумками робочого дня, протягом якого отримано дохід, зокрема про кошти, які надійшли на поточний рахунок платника податку та/або які отримано готівкою, вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг).

Враховуючи викладене, в день отримання ФОП - платником єдиного податку коштів в іноземній валюті, у Книзі відображається вся сума коштів (з урахуванням комісії, утриманої банком), яка надійшла на валютний рахунок, перерахована у гривнях за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Нацбанком України на дату отримання (зарахування) валюти на валютний рахунок ФОП. Дані Книги використовуються платником податку для заповнення податкової декларації платника єдиного податку.

Слід зазначити, що відповідно до п. 52.2 ст. 52 ПКУ індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.